

Gerrit Hiemstra

'WELKOM IN HET NIEUWE KLIMAAT'

Weerpresentator Gerrit Hiemstra zorgde voor de nodige ophef door het journaal van 2 juni 2016 te beginnen met de ietwat cynische zin 'Welkom in het nieuwe klimaat'. Niet een schokkende constatering, maar de zin werd toch massaal overgenomen door de media. Waar iedereen al decennia voor waarschuwt, werd met fikse overstromingen in Franrijk, Duitsland en ook in ons eigen Nederland duidelijk. 'Het wordt nu echt tijd om concrete stappen te zetten', aldus Hiemstra.

Twee jaar geleden stelde u dat er te weinig aandacht was voor klimaatverandering en dat er wellicht eerst maar eens een ramp zou moeten gebeuren. 23 juni jongsleden waren er fikse hagelbuien in Noord-Brabant en Limburg. Was dit de ramp die klimaatverandering eindelijk op de kaart zet?

'Ik denk dat veel mensen die hagelbui al bijna weer vergeten zijn, maar ik merk wel dat de urgentie toeneemt. Meer en meer Nederlanders worden zich bewust van klimaatverandering, maar voor het merendeel blijft het nog een ver-van-mijn-bed-show. Ik zit natuurlijk niet thuis te duimen voor een ramp, maar het is wel zo dat na een ramp, na iets ingrijpends, de mentaliteit verandert.'

We roepen al 30 jaar dat het anders moet, zijn we niet al te laat?

'Dat is heel lastig te bepalen en dat weten we pas over bijvoorbeeld 50 jaar. Het is wel zorgwekkend dat veel mensen niet vooruitkijken of maar naar een heel korte periode. Klimaatverandering wordt pas

nijpend over relatief lange tijd en als je het dan nog wilt terugdringen, is het te laat. De tijdspanne is zo groot dat je het kunt vergelijken met een globale natuurramp in slow motion.'

Nog erg vaak hoor ik 'twee graden warmer kan best nog voor Nederland'. De klimaat-sceptici zwakken de urgentie die u schetst meermaals af.

'Twee graden warmer is voor Nederland ook echt niet het einde van de wereld. Met behulp van maatregelen kunnen wij dat nog wel werkbaar maken. Wij zitten, ondanks onze ligging grotendeels onder zeeniveau, op een relatief gunstige plek in de wereld. Het lastige is dat die twee graden voor andere landen veel meer effect heeft; denk aan de landen rondom de Sahara en de eilanden die net boven zeeniveau liggen.'

Het is vooral een morele verplichting?

'Dat vind ik wel. De westerse landen zijn grotendeels verantwoordelijk voor de opwarming van de aarde, maar de grote problemen komen niet bij ons te liggen. Het klimaatakkoord is wat dat betreft een goede stap, maar blijft erg vaag. Het zijn mooie beloftes, ik mis echter nog dat de daad bij het woord wordt gevoegd. Die principebesluiten moeten zeer snel gaan leiden tot concrete acties.'

Wat moeten we nu als eerste gaan doen?

'Het aanpakken van klimaatverandering begint bij het individu. Ieder persoon is verantwoordelijk voor zijn eigen impact, maar er zijn mensen die veel meer vervuilen en veel meer impact kunnen maken. Als iedereen in Nederland klimaatneutraal gaat leven, dan nog zijn we maar een druppel op de gloeiende plaat. Wel zorgwekkend is dat Nederland achterloopt. In de lijstjes richting energietransitie staan wij in de onderste regionen. Onze oosterburen zijn bijvoorbeeld al veel verder op het gebied van duurzame energievoorzieningen. We moeten snel stappen zetten en het moet op grote schaal gebeuren. In Nederland zetten we op het gebied van windenergie nu wel grote stappen, maar het is nog te weinig.'

Het regent de laatste tijd veel, is dat klimaatverandering?

'Nee, dat niet. De huidige nattere periodes zijn niet te scheiden van de normale weersontwikkelingen. Dat het vaker en extremer regent,

heeft wel te maken met het veranderende klimaat, maar een nattere zomer is daar niet aan te wijten. Ook niet aan El Niño trouwens. Door een El Niño in het vorige jaar is de kans groter dat we een natter voorjaar hebben, maar dat is ook slechts kansberekening op basis van gegevens uit het verleden. Als meteoroloog kunnen wij hoogstens een week vooruitkijken. Iedere andere voorspelling is gebaseerd op kansberekening.'

Een opmerking als 'klimaatverandering hè' is dus niet terecht als het weer eens regent?

'Inderdaad. Nattere zomers komen nou eenmaal voor, ook toen onze impact op het klimaat niet zo groot was. De extreme regenval van afgelopen juni inclusief hagel is echter wel weer terug te voeren op klimaatverandering. In het zuiden van Europa komen dit soort buien al veel vaker voor en ook in Nederland moeten we daar serieus rekening mee houden.'

>

Maar het regent wel vaker en intensiever?

‘De intensiteit is al duidelijk toegenomen en ook de frequentie en de hoeveelheid regen die valt neemt sterk toe. Het aantal situaties waarbij wateroverlast ontstaat stijgt. Voor een deel is dat te wijten aan klimaatverandering, maar vaak zijn het incidenten die ook zonder klimaatverandering op hadden kunnen treden. De scenario’s van het KNMI tonen natuurlijk wel trends aan die wel degelijk de effecten van klimaatverandering inzichtelijk maken.’

En als we het op onze eigen steden betrekken, wat is de impact daarop?

‘In de stedelijke omgeving zijn al veel vaker overstromingen. Water stroomt huizen binnen en dat moet je sneller afvoeren, maar dat is niet altijd mogelijk. Het water blijft staan op de straat en zeker in nieuwe wijken moet je daar rekening mee houden. Het zit daarbij vaak in de details; straten moet je verdiepen en een verkeersdrempel kan al zorgen voor opstopping van water. Zorg dat het gemakkelijk kan wegstromen. Ook bewoners kunnen zich erop voorbereiden door de aanleg van een drempel. Mensen weten op een gegeven moment ook wel waar het overstroomt, het zijn altijd dezelfde laaggelegen plekken.’

De nadruk ligt vaak op wateroverlast, maar ook hitte is een serieus probleem dat kleeft aan klimaatverandering, toch?

‘De droge periodes worden langer en die periodes worden ook warmer. Dit leidt weer tot hogere sterftecijfers. Je kunt met groene en blauwe inpassingen de stadshitte wel verlagen. Planten verdampen water en voor dat verdampen hebben ze energie nodig. Die energie is dan niet meer beschikbaar om de temperatuur te verhogen. Hetzelfde geldt voor water. Oppervlaktewater verdampt en neemt bij dat proces energie op. Dus kun je denken aan groene daken, groene steden en minder bestrating om de warmte te bestrijden.’

We kunnen ons wapenen tegen hitte en neerslag, maar in Luyksgestel werd een heel dorp beschadigd door een hagelbui. Hoe gaan we daarmee om?

‘Op de toename van hagelbuien kun je je niet goed voorbereiden. Boeren gebruiken weleens hagelnetten om te voorkomen dat hun fruit wordt beschadigd, maar hagelbuien zijn zo spo-

radisch dat je er eigenlijk niets tegen kunt doen. In Luyksgestel had werkelijk elk huis schade en pas als zulke dingen vaker gebeuren, zal het lonen om ons ertegen te wapenen. Tot die tijd is de enige manier de verzekering. Als extreme neerslag vaker voorkomt, zal dit gaan leiden tot hogere premies. Nederland hoeft misschien nog niet te vrezen voor de stijgende zeespiegel, maar uiteindelijk gaan we klimaatverandering voelen in onze portemonnee.’

Tot slot, welke rol is weggelegd voor de overheden?

‘Overheden kunnen veel doen op het gebied van klimaatadaptie, denk aan de eerder genoemde groene voorbeelden. Maar ik wil ook benadrukken dat ze sturend kunnen zijn bij het maken van bouwvoorschriften. Het is niet alleen klimaatadaptie, maar ook zorg dragen voor je eigen impact. Eis bij nieuwbouwprojecten dat er gebruik wordt gemaakt van natuurlijke hernieuwbare grondstoffen en probeer zoveel mogelijk circulair te bouwen.’

Door klimaatverandering groeit het groen harder

Door het extreme weer groeit het groen harder en moet er meer gemaaid en onkruid verwijderd worden dan voorheen. Ook in Capelle aan den IJssel, groenste stad van Nederland in 2015, ervaart men dit aan den lijve. Johan van Zijl, beheerder Groen, zegt daarover: ‘De gemeente werkt op basis van beeldbestekken. Dat houdt ook in dat de aannemer aan de eerder opgestelde afspraken dient te voldoen. Dit betekent dat het gras tot een bepaalde hoogte mag komen en ook zijn er afspraken over de maximale hoeveelheid onkruid op verharding en in plantsoen. Dit jaar zijn we wel wat coulanter als het om het maaien van het gras gaat. Door de natte ondergrond is het namelijk niet altijd mogelijk om te maaien.’ Van Zijl verwacht dat er de komende tijd wel discussie zal worden gevoerd met aannemers over onderhoud en klimaatverandering, mede ook omdat dit zich landelijk voordoet. ‘Naast de overtollige neerslag alsook droogte hebben we de laatste jaren geen winters meer, waardoor het hele jaar door het groen en dus ook het onkruid en gras blijft groeien. Met als gevolg dat er in januari en februari geschoffeld en gemaaid moet worden om aan het beeldbestek te voldoen.’